

Flevoland: land van energiepioniers

Ed Nijpels

Lely lezing

1 oktober 2019

Pionieren begon 100 jaar geleden

Werkvrouw Lely: „Nou heeren, voor de kleinigheid van 110 miljoen zal ik die plas opdwellen”

Zuiderzeewet 1918

Werkvrouw Lely dweilt voor 110 miljoen

- Veiligheid
- Voedselzekerheid
- Opvang verstedelijking

Start nieuw pionieren

Startnotitie

RES Flevoland

2018 Flevolandse Energie Agenda

- Technisch kan Flevoland in 2050 CO2 neutraal zijn.

“Pionierend met poten in de klei”

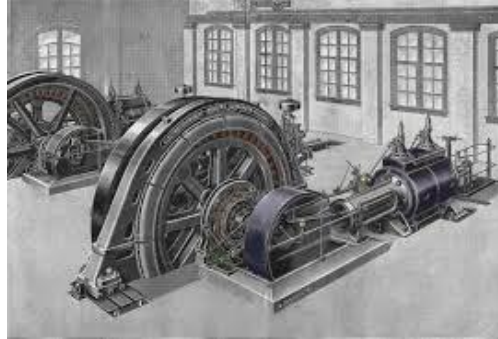
- Oppervlak: 4,4 procent van Nederland
- Nu 7 % van landelijke doelstelling hernieuwbaar
- Groeit naar 13,5 procent

“Wil de regio netto-leverancier worden voor Nederland?”

Eerdere industriële revoluties

Stoom

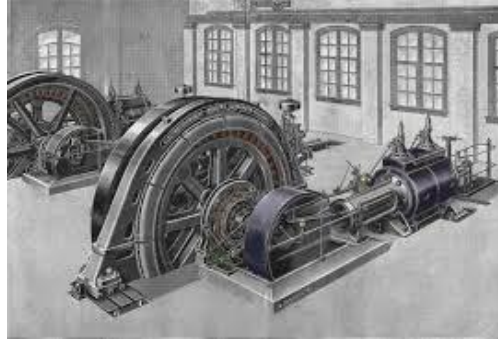

IJzer

Eerdere industriële revoluties

Stoom

IJzer

Stroom

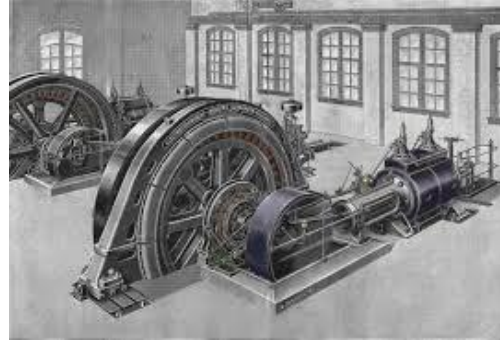

Staal

Eerdere industriële revoluties

Stoom

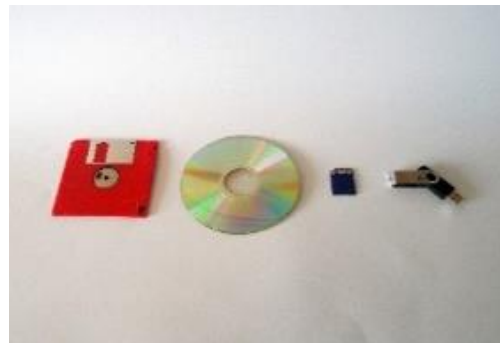
IJzer

Stroom

Staal

Minituarisering

ICT

De vierde industriële revolutie

Energietransitie

+

digitalisering

De vierde industriële revolutie

Kunstmatige
intelligentie

Energietransitie

+

digitalisering

De vierde industriële revolutie

Kunstmatige
intelligentie

Quantum
computer

Energietransitie
+
digitalisering

De vierde industriële revolutie

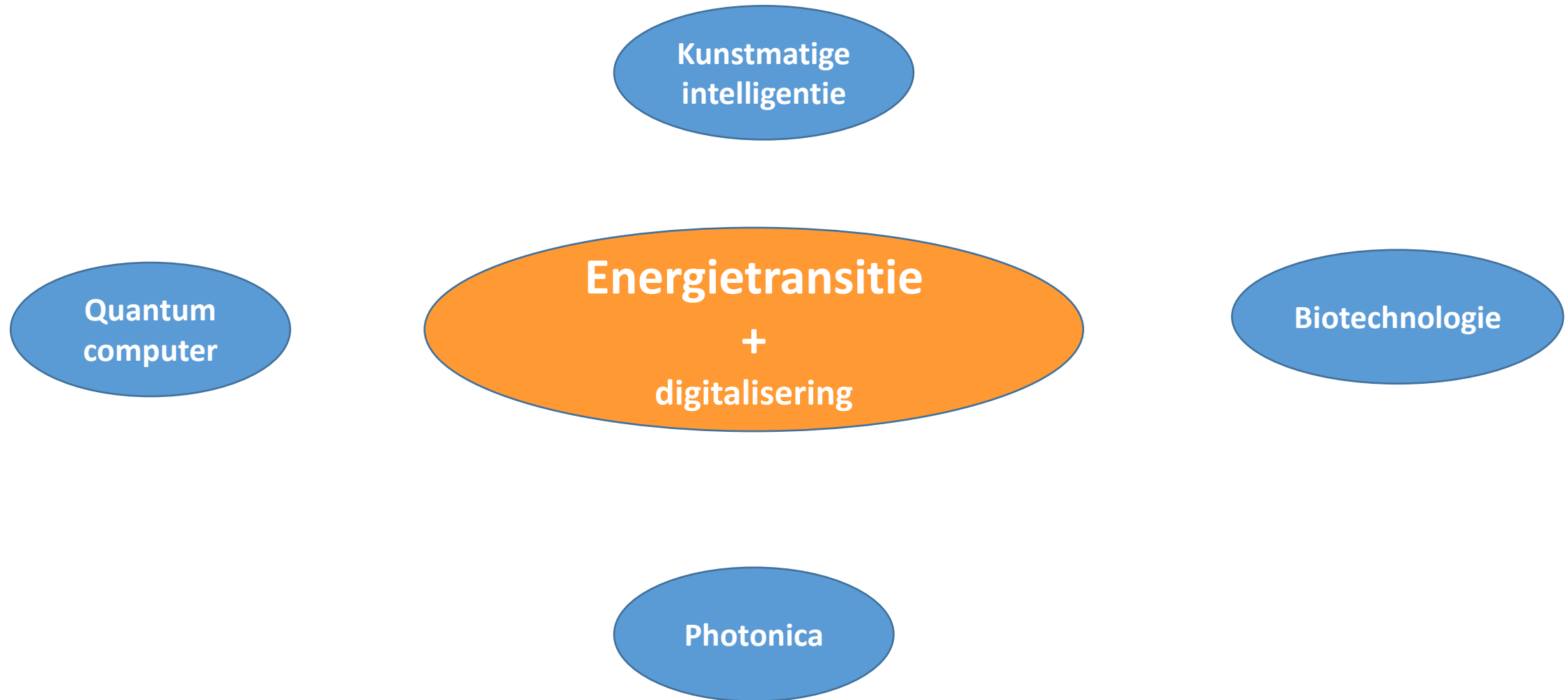
Kunstmatige
intelligentie

Quantum
computer

Energietransitie
+
digitalisering

Photonica

De vierde industriële revolutie

Het gaat razend snel (1)

Middeleeuwen

Wet van Moore

Frightfull five

Vierde klas basisschool

Het gaat razend snel (2)

1935	→	90 jaar
1958	→	61 jaar
1980	→	25 jaar
2011	→	18 jaar

Levensduur bedrijven

I Phone

Dunne chips

Bitcoin

Hoe het begon: Regeerakkoord

Reductie

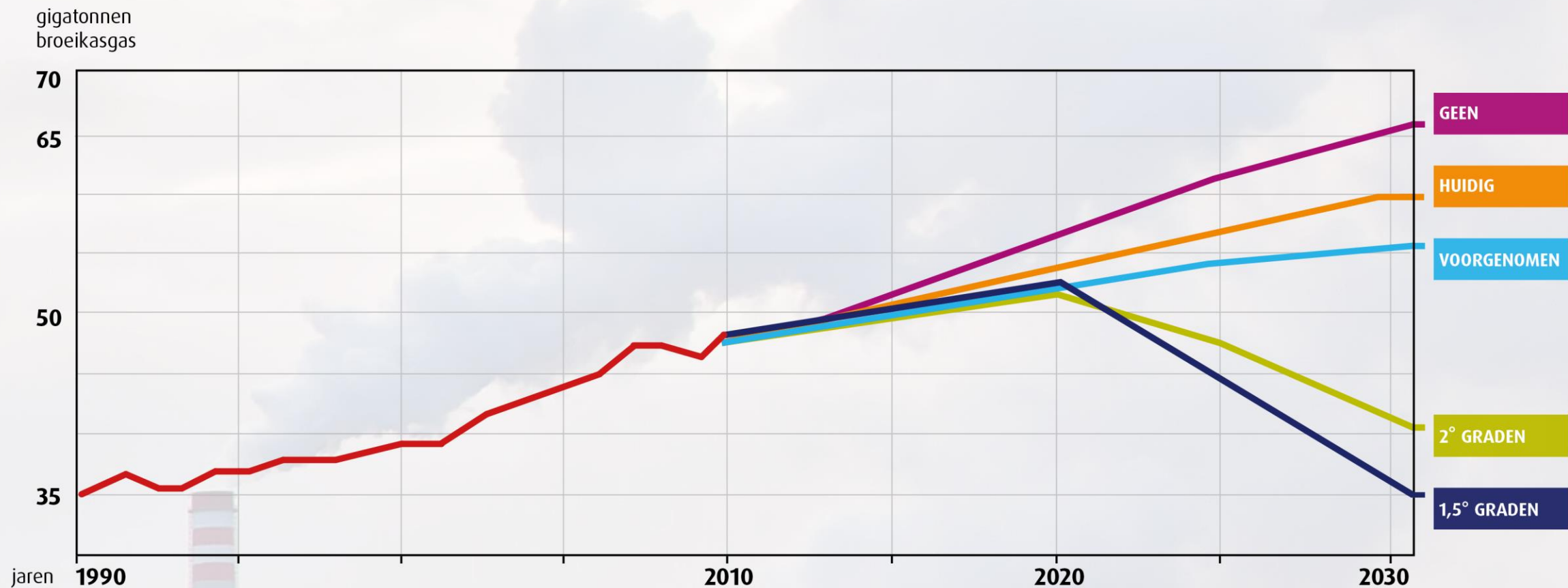
- 49 % in 2030
- Streven naar 55%

Klimaatakkoord

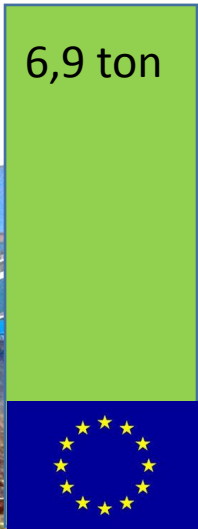
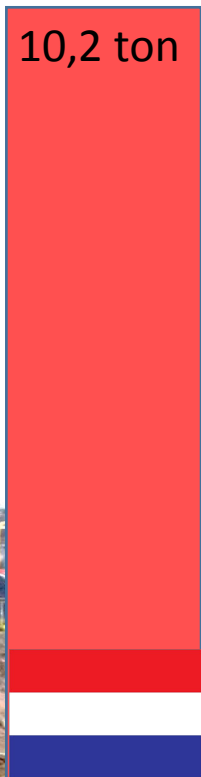
- Vijf tafels
- 150 partijen

Klimaatwet

Beleid voor CO₂ reductie

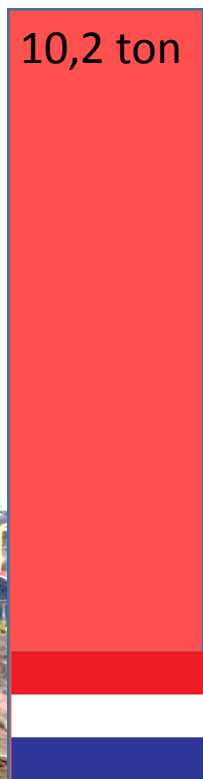

Gekke Henkie

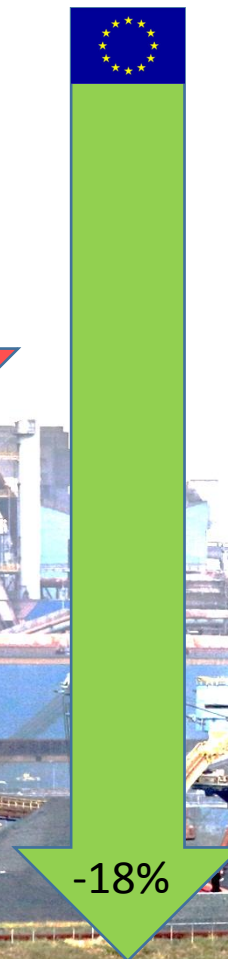
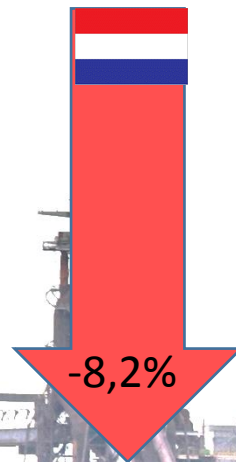

Uitstoot per inwoner

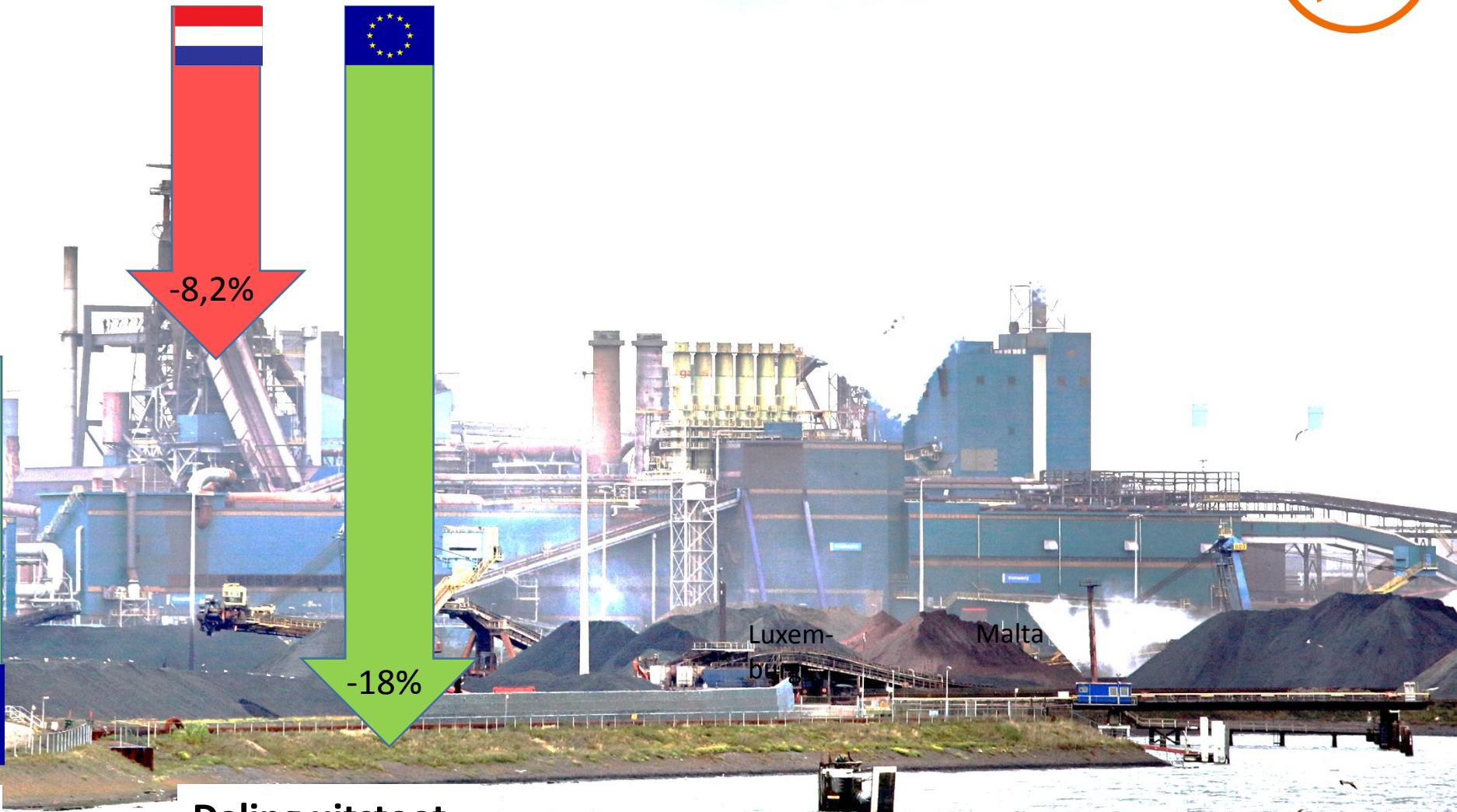
Gekke Henkie

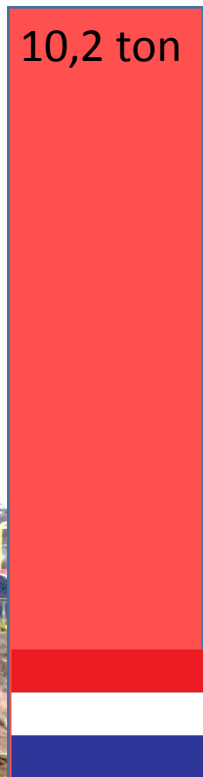
Uitstoot per inwoner

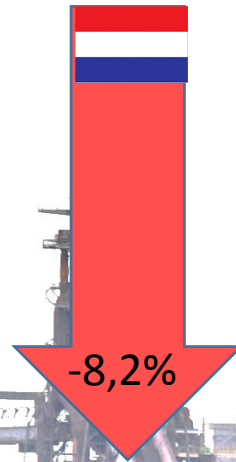
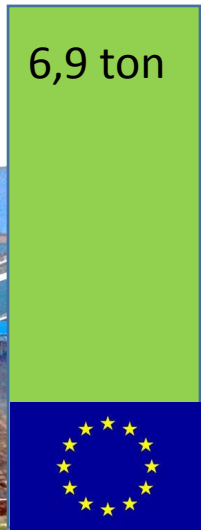
Daling uitstoot

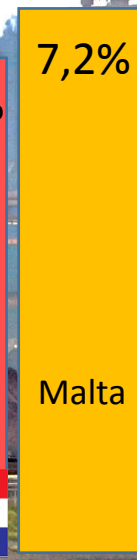
Gekke Henkie

Uitstoot per inwoner

Daling uitstoot

17,5%

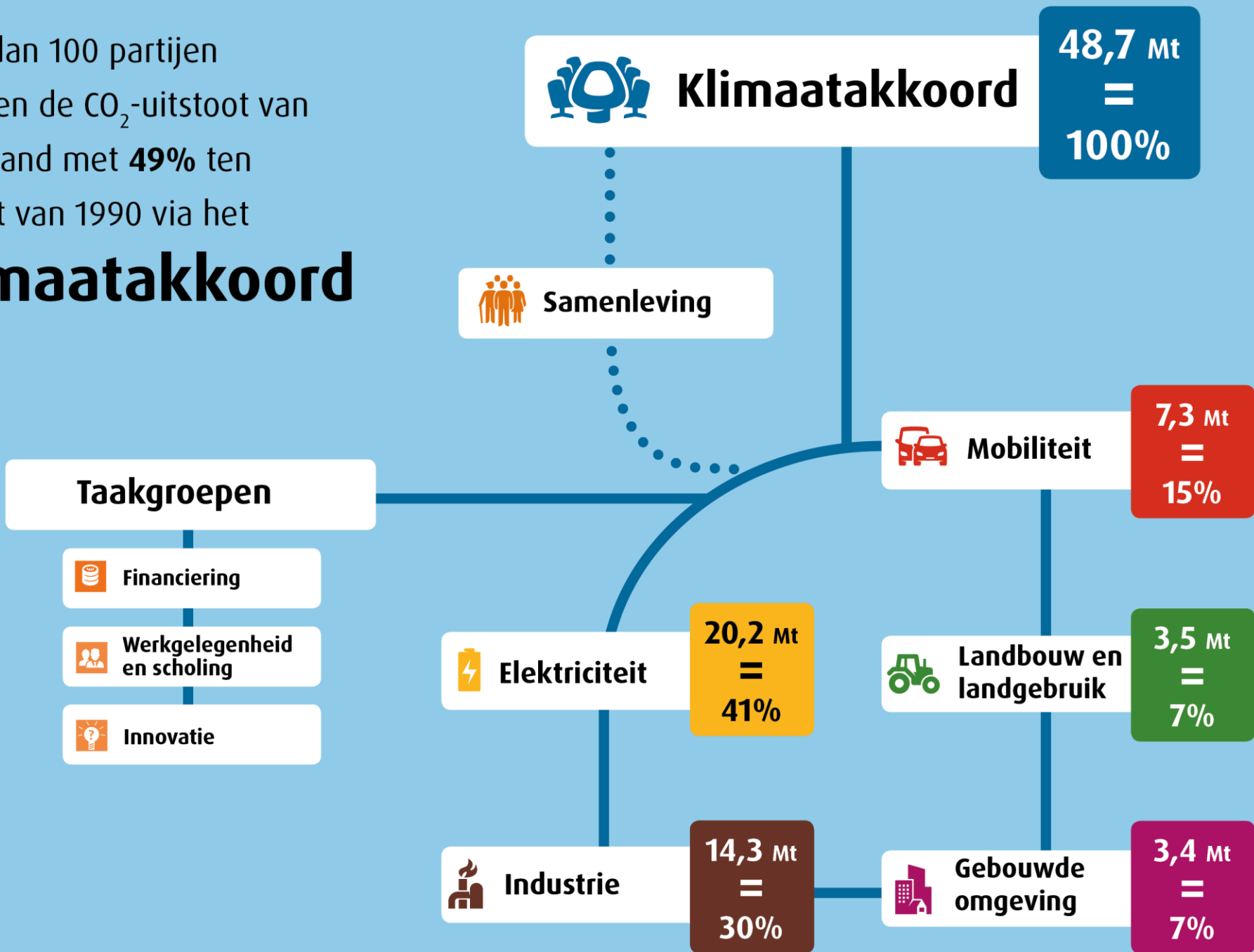
Aandeel hernieuwbaar

Risico's nemen toe

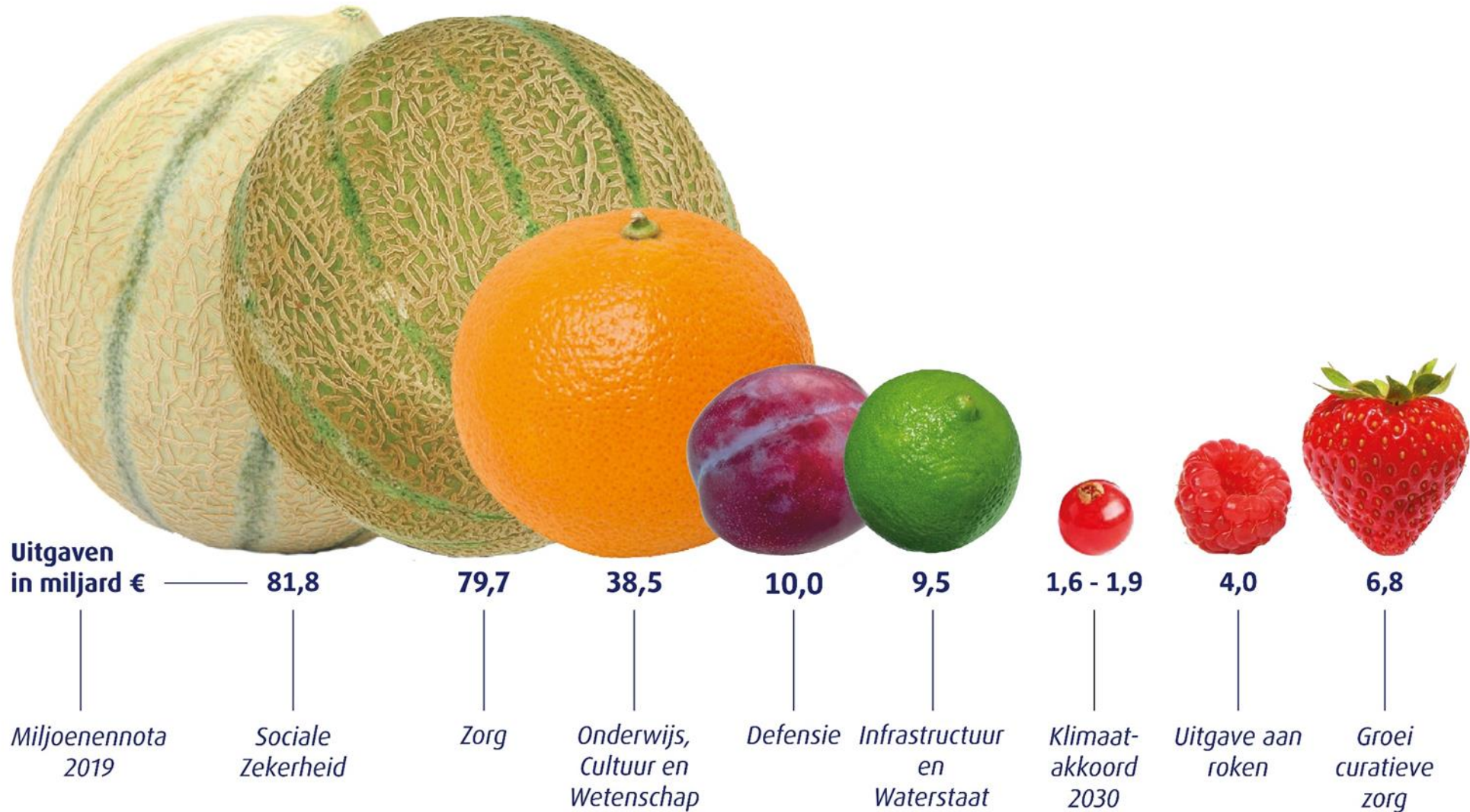

- DNB:
Kans op miljarden verlies
- Generaal Middendorp
Klimaatverandering bedreigt wereldvrede
- WHO
Bedreiging voor gezondheid, schoon water, schone lucht en voedselvoorziening
- Nederland
Vierhonderd extra doden door hitte

Meer dan 100 partijen
verlagen de CO₂-uitstoot van
Nederland met **49%** ten
opzicht van 1990 via het
Klimaatakkoord

De leugen achterhaald

Bron Miljoenennota 2019 en Analyse PBL Klimaatakkoord september 2018. (Visualisatie)

Subsidies fossiel hardnekkig

	Fossiel	Duurzaam
EU	55 miljard	74 miljard
Nederland	2,5 miljard	1,1 miljard

Periode 2014-2016

Belofte: in 2020 geen subsidie fossiel meer

Bron: Milieudefensie

Wat vragen we?

- 1: Erkennen urgentie en uitdragen
- 2: Instemmen met het centrale doel van 49 % reductie
- 3: Committeren aan afspraken voor eigen organisatie

Proces klimaatbeleid

➤ Klimaatnota en advies Raad van State	➔	Elk jaar
➤ Klimaat- en Energie Verkenning (KEV)	➔	Elk jaar
➤ Rekenkamer	➔	Permanent
➤ Klimaatdag; 4-de donderdag oktober	➔	Elk jaar
➤ Klimaatplan en advies Raad van State	➔	Elke vijf jaar
➤ INEK (Integraal Nationaal Energie en Klimaatplan)	➔	Elke vijf jaar

Eerste Klimaatplan en INEK: Eind dit jaar

Vijf schakels energietransitie

Opwekking

Opslag

Transport

Systeemintegratie

Gebruik

Opwekking

- Wind
- Zon
- Biobrandstof
- Groen Gas
- Geothermie
- Aquathermie
- Getijde-energie
- Ijzerpoeder
- Mierenzuur
- Kernenergie?

Opslag

- Stuwmeren
- Grote batterijen
- Batterijen van auto's
- Waterstof
- Ammoniak

Transport

Systemintegratie

- Meer weersafhankelijk
- Van vraaggestuurd naar aanbodgestuurd
- Slimme netwerken
- Stroom en gas één systeem
- Waterstof als backup
- Im- en export als backup

Gebruik

- Meer gebruik elektra
 - Warmtepompen
 - Industrie elektrificeert
 - Meer elektrisch vervoer
- Duurzame warmte
- Energiebesparen

Regionale Energiestrategieën (RES)

Dertig regio's

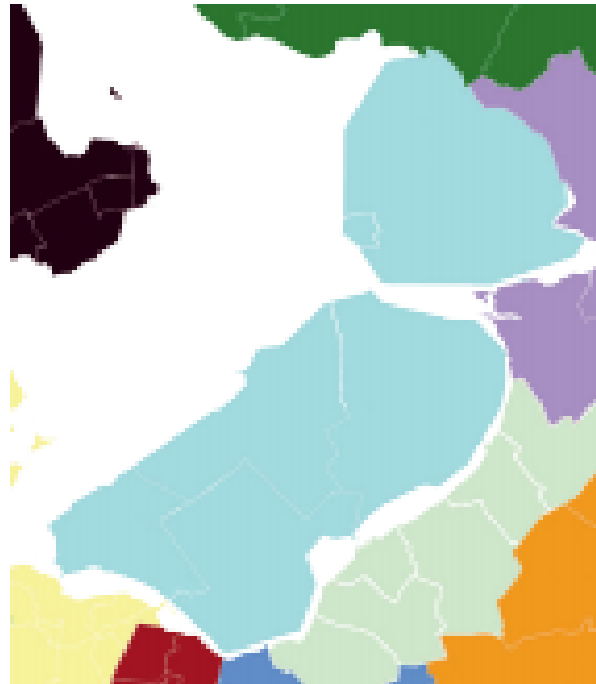
Elk hun eigen taakstelling

- Opslag en infrastructuur
- Opwekken duurzame energie
- Warmtetransitie gebouwde omgeving

Samenwerking tussen regionale partijen organiseren

Loopt tot 2030 met doorkijk naar 2050

Kansen

Groei duurzame energie

- Opwaardering parken
- Nieuwbouw zon en wind
- Aquathermie
- Burgerparticipatie

Ander landgebruik

- Minder ploegen
- Wisselgewassen
- Groenbemesting

Floriade als proeftuin verduurzaming
gebouwde omgeving

Flevoland blijft pionieren

—